

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

N^{R.} 158.

Sâmbătă 1 (13) Septembrie

1884.

Brașov în 31 August (12 Sept.)

Astăzi avem întregul discurs al ministrului-președinte Tisza înaintea noastră. După ce l-am citit, ne-am convins, că așteptările noastre de eră pe baza estrasului telegrafic au fost deplin corecte.

Informațiunea telegrafică cu totă scurțimea ei era așa de clară încât ar fi fost și greu de a-o înțelege fals. Cu toate acestea ar fi fost posibil ca judecata noastră să fie unilaterală. Ministrul-președinte ar fi putut arăta adecă cu privire la plenipotențele, ce le cerea în discursul său, că are intențiunea de a urmări nu numai pe „agitatorii“ nemaghiari, ci și pe agitatorii maghiari, cari sparg ferestrele pacincilor cetățeni de altă naționalitate, îi insultă și-i uduiesc pe strade cu scop de a ațîța ura poporului maghiar în contra lor.

În cazul acesta bucuros ne-am fi coreși și ne-am fi rugat de iertare, că am fost nedrept față de șeful cabinetului ascriindu-i intențiunea de a urmări numai și numai pe Nemaghiari. Discursul ce-l citim azi în „Pester Lloyd“, unde a apărut întreg, ne mântue însă de orice corectură ulterioară și ne dovedește, că d-l Tisza, deși a îmbetrănit în fruntea guvernului, nu a învățat nimic mai mult peste ceea ce sciea când a amenințat în dietă, că va zdrobi naționalitățile nemaghiare.

Unii oameni susțineau că d-l Tisza, care după ce a ajuns la putere a părăsit principiile ce le profesă ca cap al opoziției, va săi și întorcă mantaua și în cestiunea naționalităților. Ba se vorbea și se sciea, că din sferele mai înalte s'ar fi făcută asupra-i chiar o specială presiune în favoarea unei mai bune tractări a Românilor.

Părerii și vorbe góle. Până acum cel puțin d-l Tisza ne-a dovedit, că față cu toate celelalte cestiuni a putut fi neconsecvent numai față cu cestiunea naționalităților nu. Discursul lui dela Oradea este o nouă dovadă, cu câtă statornicie persecută primul ministru ori ce liberă mișcare în sîmul naționalităților, de vreme ce acum nu-i mai ajung nici puterile ordinare ci cere puteri extraordinare spre suprimarea ei.

Intrîga parte a discursului ministrului-președinte, privitoare la „agitațiunile“ naționale și confesionale este o sciință cameleonică. Numai unul care nu cunoște relațiunile interioare din Transilvania și Ungaria pòte fi sedus de a crede asigurărilor d-lui Tisza, că lui îi este numai de odată libertate, că de aceea cere plenipotențe deosebite ca să o apere mai bine și că n'are nici un gând rău față cu dezvoltarea națională a popoarelor nemaghiare.

Decă primul ministru ar nutri în adevăr sentimente sincere și leale față de popórele nemaghiare, atunci nu s'ar puté mărgini numai la pedepsirea pretinselor „escesse“ ale lor, ci ar trebui să aibă în vedere și „escessele“ fanatismului maghiar.

Nouă ni se pare că numai Maghiarii potú abusa de libertate, deórece numai ei se bucură de ea. Nemaghiarii trebuie să se mulțumescă decădată numai cu umbra ei.

Nu scim să se fi petrecut pînă acum ceva, fie în sîmul Românilor, fie în alu Nem-

ților său în alu Slavilor din acest stat, ce ar puté justifica lucrarea unor măsuri reacționare, cu cele dorite de d-l Tisza. Să nu mai fie ore de ajuns „mijlocele ordinare de cari dispun statele constituționale“ spre a susține ordinea în acest stat?

D-l Tisza însuși sîmte, că lumea espartă nu va crede asigurărilor lui, de aceea s'a vădit îndemnat de a declara, că dînsul nu consideră pe toți locuitorii nemaghiari de răi patrioți, ci numai pe o parte din ei și că nu doresce maghiarisarea forțată.

De câte ori nu am auditu asemenea asigurări din gura d-lui ministru-președinte. Și ce a fost rezultatul? Prigonirea din ce în ce mai mare a celor de altă limbă din partea Maghiarilor pe toate terenele și în toate părțile. Volnicii și scandaluri neconținute în potriua noastră cu urmarea, că culpabili și provocatorii sunt priviți de bun patrioți, ér atacați și insultați trebuie să sufere toate și să mai ducă în spinare și titlul de trădători ai patriei.

D-l Tisza își spală însă mâinile ca Pilatu și la toate fărâdelegile, ce se întîmplă în contra naționalităților nemaghiare sub guvernul lui, răspunde următoarele:

„Doresc și cred, cel puțin așa este convicțiunea mea, că fiecare fiu al patriei, fără mărginirea libertății sale, pòte rămâne credincios rasei sale și pòte cultivă și dezvoltă în sîmul naționalității sale cultura....“

Ce cultură? Care ni-o dictéază inspectorii de scólă ai statului și pentru care stăruiesc sub egida lor reuniunile de maghiarisare? Și ore nu este lucru destul de ciudat decă un ministru-președinte, ca d-l Tisza, când e vorba de libertatea a două treimi din populațiunea Transilvaniei și Ungariei nu pòte să le de altă asigurare pentru pacinica lor dezvoltare, decătu că doresce personal și e convins, că ea ar fi posibilă.

Decă d-l Tisza nu ne pòte dá altă garanță pentru libera noastră dezvoltare decătu această problematică convicțiune personală a sa, atunci rēu trebuie să sté acțiunile libertății noastre.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.“)

Viena, 12 Septembrie. — La prânful de la palat, Maiestatea Sa împératul a redicatu un toast în sănătatea împératului Rusiei. Capela militară a întonat imnul rusesc. Regele Sêrbiei, Părechea princiară de corónă, Archiducii și ambasadorul german au luat parte la acest prânful.

Paris, 12 Septembrie. — Se desminte din isvor demn de credință scirea, că China ar fi declarat război Francei.

Roma, 11 Septembrie. — În provinciile infectate sau bolnăvite de coleră eră cu totul 1085 persoane, dintre cari 550 au murit. De aici se vine pe orașul Neapole 966 bolnavi de coleră și 474 casuri de mórte în urma acestei teribile epidemii.

Novogeorgievsk, 11 Septembrie. — Împératul și împératésa Rusiei au sosit aseră aici.

Wiesbaden, 12 Septembrie. — Reuniunea Gustav Adolf a decis de a ține adunarea generală viitoare la Reichenberg în Boemia.

Viena, 12 Septembrie. — Poliția a arestat

familia morarului Adumatz, care fabrică bani de argint falsi în stil mare și a confiscat multe mii de douăzeci falsi.

CRONICA ȚILEI.

Din Agram se anunță, că mișcarea electorală croată a luat un caracter foarte acut și că Starcevicianii își dau silințe extraordinare spre a câștiga mai multe mandate. Numai în Slavonia guvernamentalii mai au sorți de reșire, dér în Croația propriu lupta va fi crâncenă și se pòte prevedé, că Starcevicianii vorú ave majorității însemnate în foarte multe cercuri.

O persoană influentă a mărturisit, dice „Național-Zeitung“, că libertatea în Galiția este ventilul de siguranță în contra ridicărilor violente ale Polonilor din Prusia și Rusia.

Din apelul țiarului „Anti-Anglais“, a cărui aparițiune am amintit-o în numărul trecut, luăm următoarele șire: „N'avem, decătu să rupem cu bărbătescă mână masca fățărniciei, cu care își acopere Anglia toate lucrările sale; atunci vom vedé, cum deșteptă ea în toate părțile lunei dușman de ai Francei, cum împiedică prin uritele-i proceduri toate încercările noastre de colonizare, cum pòrtă, cu un cuvânt, un ascuns război în contra noastră, care e de o mie de ori mai primejdios, de cât un război pe față. E timpul suprem, să se ridice din toate părțile un gróznic țipet împotriva Angliei; mai înainte de toate, e timpul suprem, ca noi Francezii, ai căror strămoși atâta au suferit din partea Englesilor, să ne unim silințele noastre și așa să purtăm în contra lor un război fără milă și îndurare; mai întâi un război pe terenul negoțului și alu industriei, apoi un război pe mare, pînă în țiu, în care îi vom fi alungat din toate punctele pământului, unde nu ne cad bine și în care îi vom fi pedepsit chiar în tâlhăresca lor peșceră pentru crimele, ce le-au comis nepedeșiți atâtea vécuri.... După ce Francia va pune érași mâna pe cale diplomatică seu prin puterea armelor pe naturalele sale hotare dela Rin, nădăjduim că vom face pace, mai curînd seu mai târziu, cu Germania; vom uita ce s'a întîmplat și vom puté arunca un vél peste trecut. Nu vom face însă așa cu Anglia.“

„Standard“ află diu Berlin, că noua conferință egiptenă se va ține în Berlin, ér nu în Paris. Francia, Germania și Rusia sunt deja înțelese în cestiunea conferinții. Se mai dice că la conferință se va vorbi și despre o procedere comună în contra anarchiștilor.

Generalul Wolseley, care va conduce expedițiunea în Sudan, a sosit în Cairo.

Se vorbește că admiralul Courbet vré să atace insula Hai-Nan. Vice-regii din Yünnau și Cvang-si au primit ordin să năvălesc în Tonchin. Englesul Mesny va funcționa ca șef al statului major general al trupelor din Cvang-si, ér englesul Long va comandă fiota chineză. Guvernatorul din Honcong a interzis piloților englesi de a intră în serviciu pe corăbiile de război franceze.

Autoritățile chineze au început să închiadă intrarea în Wosung prin luntri umplute cu petri.

Reuniunea de maghiarisare Ardelenă.

Aprópe unu an a trecut, decând foile maghiare din Clușă au desbătut — dovedindu-și liberalismul, cu care se laudă — întrebarea pusă de „Ellenzék“: Cum să creăm și în Ardelu o reuniune de maghiarisare? În toate părțile și în toate inimele unguresci se făcú mare bucurie — dar lucrul s'a aménat și banii câți se adunaseră pentru înființarea ei se aședară în casa de păstrare. Acum iată, se ridică guvernamentalul „Magyar Polgár“, și după ce vor-

Cursul la bursa de Viena

din 11 Septembrie st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	122.35	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aur 4%	92.20	Despăgubire p. dijma de vin ungar	98.70
Rentă de hârtie 5%	88.75	Imprumutul cu premiu ungar	114.—
Imprumutul căilor ferate ungare	142.75	Losurile pentru regularizarea Tisei și Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	95.30	Renta de hârtie austriacă	80.80
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	—	Renta de arg. austr.	81.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	102.—	Renta de aur austr.	105.10
Bonuri rurale ungare	100.75	Losurile din 1860	134.50
Bonuri cu cl. de sor. gre	100.50	Acțiunile băncii austro-ungare	848.—
Bonuri rurale Banat-Timisiș	100.—	Act. băncii de credit ungar	296.25
Bonuri cu cl. de sortare	100.—	Act. băncii de credit austriac	297.50
Bonuri rurale transilvane	101.—	Argintul — Galbin împărătesc	5.75
		Napoleon-d'or	9.67 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	59.60
		Londra 10 Livres sterline	121.60

Bursa de București.

Cota oficială dela 29 August st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	93 1/4	vënd.	94
Renta rom. amort. (5%)		92 1/2		96
convert. (6%)		96 1/2		97 1/2
Impr. oraș. Buc. (20 l.)		31 1/2		33
Credit fonc. rural (7%)		101 1/2		102
" " (5%)		90 1/4		91—
" " urban (7%)		101		102
" " (6%)		97		98
" " (5%)		86 3/4		87 1/2
Banca națională a României		1400		1412
Ac. de asig. Dacia-Rom.		364.		367
" " Națională		243		245
Aur		6—		6:50
Bancnote austriace contra aur		2.07.		2.09

Cursul pieței Brașov

din 12 Septembrie st. n. 1884.

Bancnote românești	Cump.	9.04	Vënd.	9.06
Argint românesc		9.—		9.05
Napoleon-d'or		9.62		9.65
Lire turcesc		10.90		10.94
Imperial		9.87		9.90
Galbeni		5.64		5.68
Scrisurile fonc. » Albina		100.50		101.50
Discontul		7—10 %		pe an.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturii.)

Societatea comercială română — Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŪ

BRĂILA 28 AUGUSTŪ 1884.

Vëndător	Cumperător	Felul	Kilo	Libre	Prețul	Notițe
Soc. Comercială Marghiloman	I. Bellet.	Grâu	300	59 1/4	66	50 Magasie
N. V. Perlea	G. Mendl	Porumb	1040	58 3/4	54	—
St. R. Veron	Pauli Coventri & C-ie	„	150	59 1/2	55	—
O. Silberstein	d-to	Secară	120	56—	56	50
d-to	C. Nicolaidi & C-ie	„	100	54—	54	50
S. Block.	d-to	„	100	53—	53	50
d-to	Pauli Coventri & C-ie	„	160	55 1/2	56	—
Panaïtescu	d-to	„	150	54 1/2	55	—
M. Grimani	S. Block	Porumb	150	59 1/4	54	50
d-to	d-to	„	240	60 1/4	55	50
R. Balan	d-to	„	200	61 1/4	56	50
O. Silberstein	Pauli Coventri & C-ie	„	110	59—	54	—
W. P. Sassu	S. Block	„	150	59 3/4	55	—
Carandino	Pauli Coventri & C-ie	„	150	59—	54	50
	G. Mendl	Orz	330	46 3/4	42	50 Caic

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătit prețul abonamentului pe una jumătate de an și pe un an, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugați a ne trimite diferența prețului urcată dela 1 Aprilie c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.”

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.”

se pot face de la **1 și 15** a fie-cărei luni.

Pentru Austro-Ungaria pe an		12 fl. v. a.
„ „ „ „	1/2	6 „ „
„ „ „ „	1/4	3 „ „
Se acordă abonamente și lunare cu		1 „ „
Pentru România și străinătate pe an		36 franci
„ „ „ „	1/2	18 „
„ „ „ „	1/4	9 „

Cel mai ușor mijloc de abonare este prin mandat postal. Abonamentele se plătesc înainte.

Rugăm pe domni abonați să binevoiescă a ne da lămurită adresa, ca trimiterea diarului să nu sufere nicăea mai mică întârziere.

Administrațiunea.

Cu 111 floreni v. a. plătim
Acțiunile băncii „ALBINA.”

A se adresa în Gherla (Sz-Ujvár) la

Cancelaria Negruțiu.

3—3

TIPOGRAFIA ALEXI, Brașov

s'a strămutat în casele proprii strada Teatrului Nr. 95.

Unica tipografie românească în totă Austro-Ungaria susținută de un particular, care s'a distins la espozițiunea națională din Sibiu în anul 1881 și în care se tipăresc acum și primul diar român cotidian.

Acestei tipografii i-a succes de a dobândi de la magistratul orașului Brașov furnizarea tipăriturilor necesare pentru oraș, învingându prin concurență, pe cea mai vechi și renumită tipografie din Brașov.

Avantajele pe care le pte oferi acestu stabilimentu fiindu recunoscute chiar de streini, vor îndemna, precum ni place a crede pe toți Români, cari au ceva de tipărit, de a se adresa mai întâiu la noi.

Dintre operele publicate până acum in editura noastră ni permitem a recomanda:

G. Curțius. Gramatica limbii elenice prelucrată de Stefan Iosif, profesor și director la gimnas. rom. gr.-or. din Brașov, prețul fl. 2.50
Gramatica limbii române, întocmită pentru școlile secundare de Nicolau Pilția, profesor la gimnasiul român greco-oriental din Brașov, prețul . . . , 1.25

Arion, séu culegere de cânturi naționale spre întrebuițarea tinerimei de ambe-sece, culese și arangiate de Ion Dariu, învățator la șola primară din Satlung prețul . . . . . fl. —.30
Iuliu I. Roșca. Sacrificiu pentru Sacrificiu, roman original, prețul . . . —.35

Mortea lui Mihai Vitezul, dramă națională în 5 acte, de Stan Părjol, prețul . . —.40
Rumänische Kunstlichtungen, übersetzt von Theochar Alexi, prețul . . . . fl. 1.—
Noua Biblioteca Română, anul I și II . . 10.—
Noul Călindăr de casă intră în anul al V-lea

A apărut 3 broșuri

din Romanul istoric

BEIU, VODA, DOMNU

— in cinci părți —

Acest roman se va publica în broșuri à câte 20 cruceri séu 50 bani.